

VITAMARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

Redactie: BOB ENTROP

Uitgave: Stichting Biologia Maritima — Nederlands Instituut voor Zee-Aquaristiek en Zee-biologie
Administratie: Benoordenhoutseweg 5, Den Haag — Telefoon 0 70-243689 — Giro 606100
13e jaargang, no. 11 november 1963

WE LEGGEN ONZE WAARNEMINGEN VAST (vervolg)

schetsboek en camera rond het zee-aquarium

Als camera voor "close-up-fotografie" komt zeker die beroemde ouderwetse platencamera in aanmerking, die helemaal niet zo ouderwets is want ze worden nog dagelijks door de fabrieken gefabriceerd en steeds nog met het zelfde grondprincipe. U weet wel: voor aan het toestel een lens - en dan - zoals insiders wel weten - liefst een Tessar lens, vervolgens een harmonica die je een heel eind uit kunt rekken - de zgn. dubbele balguittrek - en achteraan een matglas, waarachter de fotograaf gaat staan, met een zwarte doek over zijn hoofd. Maar juist dat matglas, waarop hij het beeld dat hij gaat fotograferen zo goed kan beoordelen en waarop hij zo mooi scherp in kan stellen, en die lange balguittrek, die doet het hem. Wie dus niet al te duur uit wil zijn met het aanschaffen van apparatuur voor aquariumfotografie tikke zo'n mooie 9 x 12 platencamera op de kop. Daar hoort natuurlijk een statief bij alsmede de nodige lampen in schijnwerpers en nog wat kleine toebehoren.

Wanneer u in het bezit mocht zijn van een moderne kleinbeeldcamera en dan liefst een reflexcamera bezit u een prachtstuk gereedschap voor het maken van mooie biologische opnamen. Door het plaatsen van tussenringen tussen objectief en camerahuis of door gebruik te maken van voorzetlens op het objectief is het mogelijk om van heel dicht bij - 5 cm - het onderwerp te fotograferen: We moeten natuurlijk wel bedenken, dat we bij het werken met dergelijke speciaalapparatuur ook op een gespecialiseerd terrein komen. Immers het bedienen van een kleinbeeldcamera volgens de regelen der kunst op dit gebied vraagt in de eerste plaats een zekere geoefendheid in het maken van normale foto's. Gaan we nog een stap verder en koppelen we de kleinbeeldcamera op een microscoop, dan eist dit naast het het goed fotograaf zijn ook nog de kennis van het hanteren van een microscoop.

Misschien komt het u voor dat het eigenlijk allemaal wel erg ingewikkeld wordt, dat het slechts voor een heel speciaal slag mensen is weggelegd om zich op deze ingewikkelde terreinen te begeven en dat dit het alleen-zaligmakende zou zijn. Maar dan moeten we toch heftig van neen schudden. Neen dan hebt u het mis. Het was slechts de bedoeling om eens even aan te duiden hoeveel mogelijkheden het simpele woord aquariumliefhebberij eigenlijk wel insluit, zonder daarbij te willen beweren dat iedereen alles moet doen en alles moet bezitten om van de grootsheid van het dierenleven in het water te kunnen genieten.

Wanneer men wil gaan fotograferen met de normale 500 watt lampen, krijgen we direct de vraag: hoe lang moeten we belichten. En hierop is een antwoord niet te geven. Dit is geheel afhankelijk van de helderheid van het aquarium, het te fotograferen dier, de afstand van de lampen tot het model, het platenmateriaal enz. Een ieder moet door proefopnamen zelf een belichtingstijd gaan vaststellen en deze als uitgangspunt voor de volgende opnamen

Het gevoelige materiaal.

Hiervoor een aanwijzing te geven is ook al niet gemakkelijk. De ene keer zullen we gebruik maken van platen met geringe gevoeligheid (langzaamwerkende plaat) en een andere keer zal een snelle plaat beter voor het doel geschikt zijn. Slechts deze goede tip is te geven: gebruik uitsluitend platen van een goed merk. Dus geen platen van een uitverkoopje, een onbekend merk of platen waarvan u de snelheid niet weet. Heeft u eenmaal een keus gemaakt, blijft u dan bij dit merk. Hierdoor leert u het tot en met kennen en zullen de resultaten van de foto's steeds beter worden.

De prullebak.

Ja daarin zullen nog wel eens menige plaat en mislukt afdrukje terecht komen. Maar laten we ons daardoor niet laten ontmoedigen. Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd.

Geduld en geluk.

Twee typische ingrediënten, die ons juist bij natuurfotografie zo goed van pas komen. Geduld zullen we maar al te vaak moeten oefenen, als we staan te wachten tot het de "filmster" belieft een beetje naar onze pijpen te willen gaan dansen. En geluk, ja dat kan ons soms zo plotseling in de schoot vallen. Dan zit alles mee en... komen er een stel prachtige prenten uit de bus!

Laten we ook vooral niet vergeten dat de camera evenals wij verzot is op het veldwerk. Hij mag dus zeker niet in de kast blijven liggen wanneer we op excursie gaan. Ook in het veld verricht hij goede diensten. Denken we slechts aan het vastleggen van typische milieubeelden. Het fotograferen van dieren in hun natuurlijke omgeving of in de aanpoellijn op het strand. En wie zou niet graag zijn vrienden door mooi foto's van vreemde kusten en hun fauna en flora mee laten genieten? De camera kan een belangrijk instrument zijn bij de intensieve beoefening van de mooie liefhebberij van het zee-aquarium in al zijn aspecten.

BEVOORRECHTE MENSEN

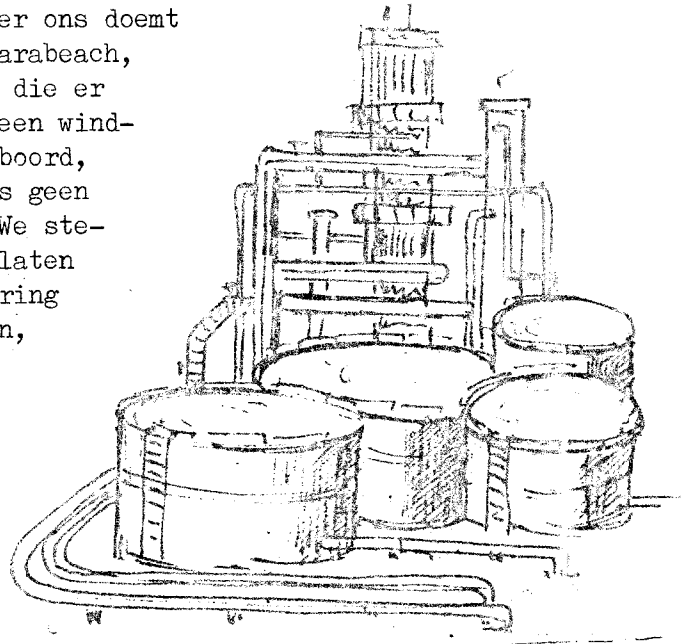
Van ons lid de heer J. van Dinteren ontvingen we enkele artikeltjes over het veldwerk zoals zij dit uitoefenen in de Caribische Zee rond Curacao. Misschien wekt dit artikel - dat als een ooggetuige verslag gegeven wordt - bij de lezers sterk het verlangen om in die heerlijke tropische wateren zelf eens een kijkje te gaan nemen. Ik geloof dat elk van ons graag wel eens langs de tropische stranden zou willen wandelen of tussen de koraalformaties zou willen zwemmen.

Het aardige van dit artikel is dat de schrijver zo af en toe dieren en schelpen noemt, die wij uit onze collecties wel kennen, maar dan alleen als een relict aan een eens levend dier. Het moet verrukkelijk zijn zulke dieren in hun eigen milieu te kunnen gade slaan of te verzamelen. Het zal voor de meeste van ons wel een vrome wens blijven en daarom laten we graag de heer van Dinteren aan het woord wanneer hij ons gaat vertellen van

GOLVEN ZO HOOG ALS HUIZEN EN EEN DREIGENDE BARACUDA.....

Zondagmorgen om kwart voor zes, een treiterende wekker. Hebt U er al eens op gelet, hoeveel excursieverslagen beginnen met die wekker? Om zeven uur staat mijn ronkende volkswagen (uitlaat kapot) voor de marinierskazerne Suffisant, waar net twee vroege "passagiers" zich bij de wacht afmelden, met speciale toestemming van de commandant. Ze stijgen in en dan gaat het snel via Brievengat en Santa Rosa op Montana aan, waar Segundo al staat te wachten. De buitenboordmotor wordt ingeladen, de vislijnen, aas, proviand, brandstof en even later probeert de knallende, dampende VW het blikken gerammel van de Triumph te overstemmen en zijn we op weg naar het Spaanse water.

Vlak bij de Caracasbaai, op een korte strekdam, ligt een akelig klein, maar zeewaardig sloepje. Optuigen en inladen is een kwestie van 10 minuten. Segundo waarschuwt ons shag e.d. op droge plaatsen, liefst in plastic, weg te bergen. Hoe nodig dat is blijkt als onze sloep traag tegen de golven op in het spaanse water kruipt. De overslaande golven maken ons alle vier in enkele minuten doornat en koud. Toch zit de stemming erin en we genieten van de vroege zonnestralen en het landschap, dat deze Curacaose binnenbaai omvat. Links de heuvels van Brakkeput. Het watersportcentrum van de Shell, de internaten van de Kruisvaarders van St. Jan met hun plantages, de weekendhuisjes, waar het leven nog maar nauwelijks ontwaakt is. Rechts de enorme olietanks van Curacaos tweede haven Caracasbaai, slechts door een dam van het Spaanse water gescheiden. Boven de tanks uit toort trots het 80 m hoge vlaggeschip "France". Langzaam, lettend op de rode boeien in de bocht, draaien we naar rechts. Tegenover ons doemt de Tafelberg op en de felwitte Santa Barbarabeach, eigendom van de mijnmaatschappij Curacao, die er fosfaat wint. Een ogenblik ankeren we in een windvrije inham en de eerste lijnen gaan overboord, met een opvallend gebrek aan succes. Zelfs geen kleine Boeroenchi bijt in het malse aas. We steken over naar de Beach, waar we de sloep laten vastlopen op het zandstrand (een uitzondering op Curacao) om een paar stenen in te laden, die eventueel aan een touw dienst zullen doen als we straks buitengaats zijn, als noodanker. En dan komen de huizenhoge... enfin leest U de titel maar. Nou ja toevallig waren de haaien zondag ter kerke en de golven bereikten slechts geringe schuimkoppen, maar wie wel eens in een tweepersoonssloep met 4 man over zee gewalkt heeft, weet welke visioenen er boven komen en welke verhalen na afloop..... visserslatijn, nietwaar?

Segundo (Sam voor zijn vrienden) houdt het "hulkje" zoveel mogelijk met zijn kop op de golven en toch in de richting van onze bestemming, nl. Fuikbaai bij de fosfaatfabrieken en de woonwijk en pakhuizen van de maatschappij. Het is nog steeds met al dat overkomend water, koud. Heus en echt koud op de Carribean. De lijnen gaan overboord, we slepen, dé manier om snoeken, barricuda's te vangen, zegt Segundo.

Als we ons klaar maken om de Fuikbaai in te draaien en de lijnen binnen halen om te voorkomen dat ze in de schroef draaien, concluderen we dat dé manier kennelijk gefaald heeft. We speuren de golven af, en maken van een ogenblik van windstilte gebruik om de baai in te draaien. Eenmaal achter het smalle rif, komen we in kalm binnenwater, dé zon wint aan kracht nu de golven niet meer over ons heen spoelen. Een stille dode arm, levert veel beet, maar geen vis op. Geduld is een eigenschap, die ik nooit in hoge mate bezeten heb en dus gooi ik mijn lijn neer, schuif mijn duikbril voor, snorkel klaar, zwemvliezen aan en belooft aan mijn partners de vissen te zullen meedelen waar ze het aas moeten zoeken.

En dan.... de wereld onder water.

Langzaam peddel ik langs de luchtwortels van de mangrove. Half boven half onder water hangen trossen atlantische pareloesters (*Pinctada radiata*, Leach). - zie tekening volgende pagina! -

Ik kan het niet nalaten even een exemplaar open te breken en te genieten van de prachtige parelmoerglans aan de binnenkant. Het is een klein schelpje, 3 à 4 cm, teer, haast

doorzichtig, overdekt met schubbetjes. De kleur is heel variabel, aan de buitenzijde van ondefinieerbaar bruinrood tot groenachtig. Er tussen in zitten hier en daar de iets afwijkende Pteria Clymbus (Röding). Een van de "vleugels" van deze schelp is uitgegroeid, hetgeen het verschil uitmaakt met de vorige soort. Het inwendige is ook hier een glanzend parelmoer. De buitenkant is donkerbruin, haast zwart.

Het is jammer dat ik niets kan vertellen over de weelde van vissen en visjes, die je het sensationele gevoel geven te zwemmen in een levensgroot aquarium. Daarover heb ik tot nu toe geen handzame literatuur kunnen ontdekken en zonder handboek zou een beschrijving ontaarden in een verwarde hoeveelheid superlatieven: glanzend blauw,

geelgestreept, waaiierende veelkleurige vinnen, diepzwarte ogen enz. Ach het is veel te mooi, te wonderlijk om zo maar te kunnen beschrijven.

Ai, maar dat is geen onbekende. Doodstil staat tussen de koralen de Baricuda. De meest fantastische verhalen gaan over deze gevaarlijke rover. Meesat! zijn ze in groepen van 5 of 10. Zo'n eenling als mijn exemplaar (ik schat hem op 75 cm lengte, in het water lijkt dat overigens al gauw een meter) schijnt een zeldzaamheid te zijn. De barricua zou herhaaldelijk zwemmers aanvallen en met zijn vlijmscherpe tanden behoorlijke beschadigingen aanbrengen. Voor zulke beschadigingen is iedere duiker (speciaal in open water benauwd, want het is een bewezen zaak, dat bloed de haaien lokt - vergelijk "The silent world" van J.Y. Cousteau en A. Dumas). Het vreemde is dat ik nog nooit een werkelijke aanval heb gehoord en dat ook de literatuur over de onderwatersport op Curacao hierover niet spreekt. Maar zijn scherpe tanden in de vervaarlijke snoekenbek boezemen ontzag in. Daarom houd ik hem toch maar zorgvuldig in het oog, als ik (onverwachte bewegingen vermijgend) wegzwem. Eenmaal buiten oogbereik, schiet ik met een paar stevige slagen de diepte in langs de zg. blauwe rand (scheiding tussen het gedeelte waar je de bodem nog kunt zien en waar deze plotseling in de onzichtbare duisternis verdwijnt). Ah, daar hebben we wat ik zocht. Als luchtgebrek me naar boven jaagt heb ik een paar juveniele exemplaren van een chlamys- of pectensoort stevig in mijn hand geklemd. Mantelschelpen met een goed nederlandse naam. Ik weet niet of ik de enige ben, maar ik vind ze buitengewoon moeilijk te determineren. Volgens de literatuur komen in deze contreien nogal wat soorten voor. Vooral deze juvenielen, die ook veel begroeiing hebben, laten mij altijd in twijfel over de naam. Daar komt nog bij dat de boeken elkaar veel tegenspreken.

Langzaam speurend peddel ik verder. De opdracht van mijn tochtgenoten luidt, uit te kijken naar fuiken van kippegaas en betonijzer die Segundo bij een vorige tocht heeft uitgegoid. Tweemaal al heb ik een vergeefse duik gemaakt, want het blijken oude, versleten dingen. Door de sterke algbegroeiing is dat van bovenaf haast niet te zien. Maar daar... geen twijfel mogelijk. Een overvolle fuik. Nauwelijks kijk ik weer naar beneden of de fuik is onwerkelijk. Een prachtige Langoest (kreeftsoort) beweegt zich rustig over de bodem en eist mijn aandacht. Ik schat hem van voelspriet tot achterpunt op ongeveer 1 M. Langzaam volg ik zijn bewegingen, bewonder zijn dansrythme. Dan hoor ik het gedempte geplof van een motor en als ik mijn hoofd uit het water opricht, zijn mijn kameraden een paar meter van me af. Het klimmen in de boot vergt veel van mijn stijve botten en het evenwichtsgevoel van de anderen. Op mijn aanwijzingen dreggen we naar de fuik, maar hoe we ook zoeken, het ding is plotseling onvindbaar.

Bert springt ten einde raad overboord en zoekt met de duikbril, maar ook hij vindt de fuik niet meer. Na een kwartier geven we het op. We zoeken het open water weer op, waar we ankeren met de meegebrachte stenen, die we door de sterke wind en de stevige golfslag de een na de andere verspelen. Bovendien blijkt de vis nog steeds niet happig. Andere vissers verzekeren ons ook dat het "masha ketu" is, erg rustig, weinig vangst. Na ons laatste noodanker, zoeken we het Spaanse water weer op. Weer laten de lijnen me verder koud en duik ik naar die andere wereld. Drie jaar ruim ben ik nu hier, drie jaar van telkens nieuwe onderwater ontdekkingen, van verwondering en bewondering. Weer wordt ik niet teleurgesteld. Daar beweegt zich schokkend een juveniele *Strombus Gigas L.* voort, een *Queen Conch* met zijn engelse benaming. Een algeneter bij uitstek, die helaas in de omgeving van Curacao met uitroeiing wordt bedreigd; de prachtige schelp van het volwassen dier, met zijn rose-rode paarlmoerglanzende buitenlip is een gewild sieraad (afmetingen 15 tot 40 cm). Het dier zelf wordt veel gegeten. Het is dan ook een van de weinige schelpdieren die op de Benedenwinden een eigen volksnaam heeft, nl. Cargo. Bekend zijn de enorme stapels van deze reuzeschelpen aan de rand van het Gotomeer op Bonaire. Al deze schelpen zijn aan de achterzijde beschadigd, doordat hierlangs het dier is verwijderd. Ook op Bonaire wordt het dier schaarser, zodat de gezaghebber van het eilandgebied het Caraïbisch Marien Biologisch Instituut (hier op Curacao, momenteel nog onder leiding van Dr. I. Kristensen, die zijn termijn er bijna op heeft zitten en opgevolgd zal worden door Dr. Creutzberg) gevraagd heeft of het nut zou hebben om minimum vangmaten vast te stellen. Hetgeen onder andere in verband met de voortplanting en geslachtsrijpheid inmiddels is gebeurd. Helaas zonder controle op de uitvoering! Dit dier schijnt ook vaak in grote groepen voor te komen, maar mijn juveniel is alleen. Hij heeft nog geen buitenlip gevormd. En als ik hem in mijn hand neem, duw ik finaal door de rand heen, hetgeen bewijst dat hij juist bezig was deze rand te vormen. Zoals waarschijnlijk bekend is, groeit een schelp enige tijd zeer snel aan, om pas daarna het uitgegroeide gedeelte te verdikken. In de koudere luchtstreken hangt groei en verdikking zeer nauw samen met de seizoenen. Hoe dat hier zit, waar we nauwelijks van een regentijd, laat staan van seizoenen kunnen spreken is nog een open vraag. Het schelpdier heeft het vermogen, een beschadiging zoals ik die nu heb aangebracht in ongeveer een week volkomen te herstellen. Heel vaak blijft dit echter nog wel zichtbaar, als een soort "lidteken". Dit constateerde onder andere een van de leden van de schelpdiersectie van de Natuurwetenschappelijke Werkgroep, die een door hem beschadigd exemplaar van de *Triton, Charonia variegata Lamarck*, in Vaersenbaai vastzette in een rotsholte. Mijn *Strombus* laat ik maar de vrijheid. Even later, opmerkzaam gemaakt door het snelle sluiten van een der schelpen, bevind ik me boven een veldje met *Pina*'s. Beide hier voorkomende soorten van deze prachtige doorzichtige schelpen, de *Pina Carnea Gmelin* (zonder uitsteeksel, oranje-bruine kleur) en de *Atrina Seminuda Lamarck* (met fijne uitsteeksel en bruingeel van kleur) staan hier diep ingegraven in het koraalzand. Het uitgraven vergt ondanks de geringe diepte (nog geen anderhalve meter) veel duikkunst, want ze staan stevig verankerd, met een dichte bundel bysusdraden en zijn snel beschadigd. Ineens schiet de gedachte aan de mooie Lima-schelpen me te binnen en vlug zwem ik naar een groepje koralen, waar ze naar men me gezegd heeft, volop tussen moeten zitten. Lang te zoeken behoeft ik niet, want de diep-oranje kleur van het dier en zijn rustig bewegende tentakels, adverteren

zichzelf. Als mijn schaduw erop valt, sluiten ze zich met een klap en springen er als het ware o der vandaan. Dit is het schoonste schelpdier dat ik ooit onder ogen gehad heb. De fijngeribde schelp is bruingrijs, met hier en daar een groene waas van alg-aanslag. Het dier zelf, zoals gezegd diep-oranje, met een waaier van fijne tentakeltjes. Ook van dit wonderdier kennen we hier 2 variëteiten: *Lima scraba* (Born) en de variëteit *Tenera* (Sowerby). Een paar exemplaren van 6 tot 7 cm. gaan mee naar boven. Dat is wat mij betreft dan een waardig slot, maar vissers zijn machtig eigenwijze kerels en vooral als ze dan eindelijk een paar vreselijk kleine beestjes aan de haak gehad hebben. Het wordt dus wachten. En de zon... hij brandde voort. Als het aas op is en drie armetierige visjes in de bun zwemmen, gaan we op huis aan. Van 's morgens tot 's middags 5 op het water. Morgen wordt het gillen van de pijn en een zoveelste graadsverbranding, maar dat hebben we er ruim voor over.

Aad.J. van Dinteren,
Curacao.

NIET NAAR ZEE EN TOCH EEN ZEEVACANTIE !

Dit jaar zijn wij eens niet naar zee geweest, maar hebben het uiterste puntje van Nederland opgezocht, n.l. Zuid-Limburg. Ook deze vakantie moest natuurlijk in het teken van onze liefhebberij staan. Dus werd er naar de mogelijkheden gezocht in diverse geologische boeken. Zo van een afstand bezien leken de perspectieven niet ongunstig. Op het gebied van de landmollusken heeft Limburg een naam op te houden en geologisch mag het gebied een unicum in het land genoemd worden.

Aldus gingen we van start. De tent werd in Gulpen opgeslagen, maar als je gewend bent de vacaties aan zee door te brengen, is de temperatuur in het binnenland toch wel wat hoger. De eerste nacht heb ik tenminste buiten de tent gelegen vanwege de hitte.

Zo kon de liefhebberij een aanvang nemen. De Gulp - een zijriviertje van de Geul - leverde de kaphorenslak *Ancylus fluviatilis* op, terwijl het geslacht *Clausilia* in drie soorten ook in de wijdere omgeving zo zeldzaam niet was.

Van het geslacht *Cepaea* kwamen hele heirscharen voor, zowel *nemoralis* als *hortense* waren in verschillende tinten te vinden. Er bestaan van deze soorten ongeveer 43 verschillende kleurvariëteiten!

Natuurlijk was ook het reclame-object voor Zuid-Limburg, de Wijngaardslak *Helix pomatia* goed vertegenwoordigd.

Na een paar dagen begonnen wij onze aandacht eens te wijden aan de geologische stand van zaken in ons vacantieoord. Nu wat dat betreft zijn we niet teleurgesteld.

Het is een echte zee vakantie geworden al was het dan een zee zonder water en al waren de dieren reeds miljoenen jaren dood.

Een groeve in Kunrade als eerste object viel tegen. De zandsteen uit deze groeve wordt gebruikt als bouwsteen en is tamelijk arm aan fossielen. De enige vondst was een *Ostrea vesicularis*; wel een mooi exemplaar.

De Bemelerberg was een beter gebied. Dwars door de mergel liep een laag die voor een groot gedeelte uit *Dentalium* bestond. Deze laag was zeer broos en verpulverde bij het losbreken direct.

Wij vonden de volgende soorten fossielen hierin:

- oerdiertjes: *Calcarina calcitrapoides*, kleine sterretjes
- foraminiferen: *Nummulina faujasa*, groot en plat.
Orbitolites macropora, dikker dan vorige.
- koraal: *Cycloclites cancellata*, ronde rozetten.
- mosdiertjes: *Bryozoa*, verschillende soorten
- brachiopoden: o.a. *Crania brattenburgica geulhemensis*
een andere soort heb ik nog niet kunnen determineren
- mollusca: *Ostrea vesicularis*, variabel. 1 klep is bol, de andere plat
en natuurlijk *Dentalium* bij massa's. Een groot gedeelte van het gesteente bestond slechts hier uit.

Deze laag behoort tot het Maastrichts Krijt. Zoals U ziet een strand op het droge. Daarenboven bevatte de berghelling nog aardig recent materiaal, zoals Etna obscura, Pupilla moscorum en Caecilioides acicula.

Als volgend operatiegebied namen we de afgraving bij 't Rooth onder de loep. Het is een groeve ten behoeve van de landbouwkalkwinning vlak bij Bemelen. Zo broos als de Dentaliumlaag in de Bemelerberg was, zo hard was de mergellaag van deze groeve. Bij het stuk slaan kwamen alleen prachtige kernen van diverse gastropoden vrij. Jammer is dit want zonder de schelp zijn deze niet op naam te brengen. Ze geven echter wel een goed inzicht van de inwendige spiraalsgewijze bouw van de verschillende slakkenhuizen.

Ook hier was Ostrea vesicularis weer zeer algemeen, vooral de platte kleppen. Aardige vondsten waren: een tand van een haai (geslacht Lamna) en een prachtig gaaf exemplaar van de branchiopode Rhynchonella.

Deze groeve levert ook heel mooie versteende zee-egels op Hemiphenstes radiatus. Ze zijn echter niet algemeen en vrijwel alleen te verkrijgen via de arbeiders die in de groeve werken.

Bij het tentwaarts keren deed ik nog een mooie vondst. Op zoek naar een versteende zee-egel sloeg ik enige mergelblokken stuk, die afkomstig waren van een oude kalkmolen. Zij hadden als muur gediend. Ik vond daarin een schaalachtig iets. Na het voorzichtig wegkrabben van de mergel bleken het de scharen van een kreeftachtig dier te zijn en wel Callianassa faujali. U begrijpt dat ik daarmee in mijn schik was.

Indien mijn relaas U niet verveelt wil ik de volgende maal iets vertellen over mijn ervaringen bij het blootleggen van Vaalsergroenzand.

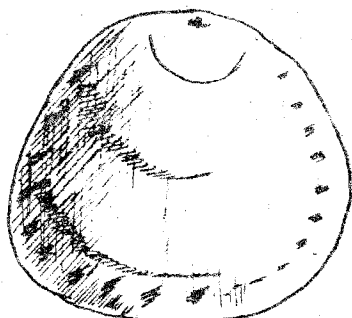
C. Karnekamp.

P.S. De determinatie is aan de hand van de collecties van het Natuur-Historisch Museum te Maastricht uitgevoerd.

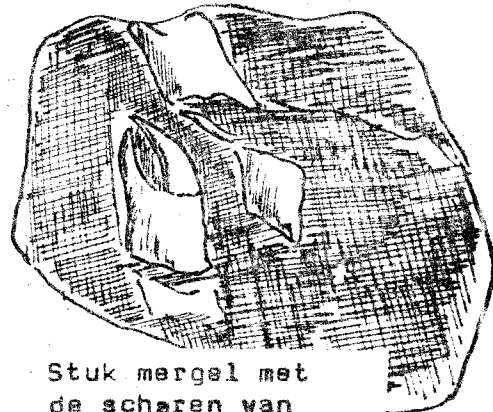
Crania brattenburgica geulhemensis 10x

Binnenzijde

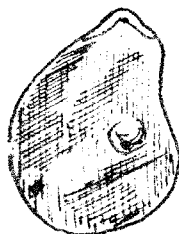

Buitenzijde

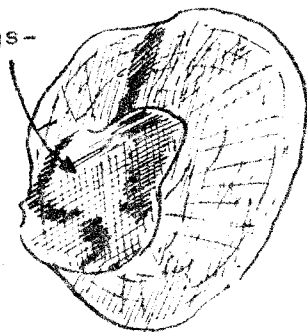

Stuk mergel met de scharen van *Callianassa faujali*

Aanhechtingsvlak

Platte klep

Bolle klep

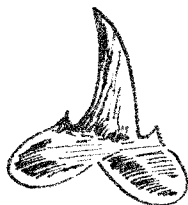
Rhynchonella spec

Calcarina calcitrapoides nat.g

Nummulina faujasa nat.gr.

Tand van *Lamna* spec.

Bryozoa

Orbitolites macropora nat.gr.

Ostrea vesicularis

"Naar aanleiding van het artikel van de heer Entrop in het septembernummer aangaande tips over het systematisch opbergen van schelpen, kan ik U mededelen hoe ik mijn collectie heb ondergebracht.

Uit enkele stevige planken heb ik een flinke kast gemaakt, waarin ik achttien laden pasgemaakt hebt. De afmetingen van de laadjes zijn één meter bij vijfendertig cm. De bodem van de laadjes bestaat uit een plaatje hardboard. Het vooraanzicht is een latje van vier cm hoog (1) en de zij en achterkant een latje van anderhalve cm (2). Ik heb mijn schelpen niet in doosjes. Ik heb overlans op de bodem, latjes gelijmd van een halve cm in het vierkant (3). Door nu tussen deze latjes ribbetjes te lijmen, ontstaan er vakjes en deze kunnen vanzelfsprekend naar behoefte op maat worden gemaakt, naar gelang de grootte van de schelpen.

Zo heb ik laadjes van honderdvijftig, tachtig en twintig vakjes.

Nadat de lijm goed is opgedroogd, kan de binnenkant naar eigen smaak een kleurtje worden gegeven. Ik heb dit met mat blauw gedaan. In ieder vakje heb ik een stripje stevig geel papier gelegd, waarop het nummer en de naam van de schelp is geschreven. Dit heb ik gedaan met behulp van een schabloon. De verdere gegevens, zoals datum, vindplaats e.d. heb ik ondergebracht in een kaartsysteem.

Schelpen die niet hoger zijn dan de opstaande voorkant kan ik er in opbergen.

De voorkant van de onderste drie laden heb ik breder gemaakt en wel twaalf cm. Dit voor schelpen die hoger zijn dan vier cm. Het spreekt vanzelf dat schelpen zoals Tridacna of Fusus arceanum, hierin niet kunnen worden opgeborgen. Deze laatsten heb ik in een vitrinekast ondergebracht, tezamen met andere grotere exemplaren.

P.L.v.Pel.

Noot v.d. redactie:

Hartelijk dank aan de heer van Pel voor bovenstaand artikeltje, waarop ik toch graag met enkele woorden zou willen inhaken.

De Heer van Pel past hier namelijk een methode toe die ik nog wel eens vaker in collecties van verzamelaars aantref, maar waaraan toch, naar mijn idee, wel enkele bezwaren kleven.

In de eerste plaats heb ik zelf - want veel jaar geleden had ik ook dergelijke laden - gemerkt dat een lade met een vaste vakjesverdeling toch op moeilijkheden aanstuurt. Men kan namelijk wel op een bepaald moment een mooie vakjesindeling samenstellen door het lijmen van tussenschotjes, maar wat moet er gebeuren, wanneer ergens in de bestaande collectie iets toegevoegd moet worden. We kunnen namelijk nooit van te voren overzien of dit niet op een bepaald moment noodzakelijk is. Denken we b.v. aan soorten schelpen waarvan vele variëteiten bestaan, of het voorkomen van een monstrositeit (misvorming) die we toch wel graag bij de reeds aanwezige soort in de collectie zouden willen opbergen. Dan zal er geschoven moeten worden, willen we een systematische eenheid in de verzameling houden.

Dit is uitgesloten wanneer we een vaste verdeling hebben gemaakt in de laden. Wij zouden liever elke knutselaar willen aanraden: maakt U gerust laden, maar berg Uw schelpen in doosjes op die precies in de laden passen. Daarbij gaan wij altijd uit van de maat van een luciferdoosje en maken vervolgens zelf van carton doosjes die 2x, 4x, 6x en bv. 8 en 12 maal zo groot zijn als een luciferdoosje. Hierdoor kunnen we altijd een mooi sluitend geheel opbouwen, waarbij de mogelijkheid van toevoegingen altijd aanwezig blijft.

Over het zelf maken van doosjes voor de collectie hoop ik binnenkort nog eens iets te schrijven, waarmee de verzamelaars hun voordeel kunnen doen.

*
* *
*

Geachte Heer Ates,

Hierbij de door U gevraagde prijscourant voor aquariumtoebehoren. Hartelijk dank voor de toegezonden ansichtkaart.

Of hij authentiek is betwijfel ik ook, maar het is in ieder geval een voorbeeld dat de mens met schelpen iets doet. Ik vond het erg leuk dat U aan mij gedacht heeft.

Wanneer er dit jaar nog een reis naar Bretagne georganiseerd wordt hangt van veel factoren af. Mocht het doorgaan en mocht er nog plaats zijn, dan verneemt U dat nog via de Vita Marina.

We hebben reeds meerdere jaren achtereen tochten naar Frankrijk ondernomen en dan doet zich het gunstige feit voor dat deelnemers, die het goed naar de zin gehad hebben reeds voor een volgend jaar hun plaats bespreken.

Er valt er echter ook wel eens een af door omstandigheden en dan kan een ander invallen.

Het is de bedoeling echter van het instituut waar wij te gast zijn dat dit instituut bezocht wordt door vakmensen, leraren biologie, onderzoekers e.d.

Nu kennen wij U helemaal niet, weten ook niets van Uw werkzaamheden, vak of iets dergelijks, zodat U niet moet menen dat dit schrijven voor U een afwijzing moet betekenen. We melden alleen maar enkele feiten, waaraan wij ons als gasten van het instituut in Frankrijk te houden hebben. Dit zult U wel willen billijken niet waar.

Gaat er dus iets gebeuren dit jaar, wel dan verneemt U het vanzelf en kunt dan alsnog reageren op onze oproep.

Inmiddels tekent met de meeste hoogachting

B. Entrop-Voorzitter

